

INFORMACE O ČINNOSTI AOPK ČR V OBLASTI ÚSES (2008/2009) - AKTUALIZACE DAT NADREGIONÁLNÍHO ÚSES, TVORBA DATABÁZE ÚSES V RÁMCI ISOP AOPK ČR A DALŠÍ

Mgr. Petra DUCHOŇOVÁ, Mgr. Jaromír KOSEJK

*AOPK ČR, Nuselská 34, 140 00 Praha 4
petra.duchonova@nature.cz, jaromir.kosejk@nature.cz*

Následující text podává souhrn započatých a běžících činností v oblasti ÚSES pod patronací AOPK ČR v průběhu období od října 2008 do září 2009. Jako hlavní bod uvádíme zadání veřejné zakázky na zpracování aktualizace dat nadregionálního ÚSES a dále započetí prací na implementaci datových sad ÚSES do ISOP AOPK ČR. Mezi další aktivity můžeme započítat i spuštění digitalizace dat ÚSES za území chráněných krajinných oblastí (dále jen CHKO) a plánované vydání informační brožury k ÚSES.

Zadání zpracování aktualizace nadregionálního územního systému ekologické stability (dále jen NR ÚSES) vyplývá z pověření AOPK ČR Ministerstvem životního prostředí provedením aktualizace vymezení NR ÚSES a umístěním aktuálních mapových podkladů a dat na mapový server AOPK ČR. V souvislosti s tím je AOPK ČR na základě přílohy č. 1 části A vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně plánovací činnosti taktéž pověřena poskytováním územně analytických podkladů v oblasti NR ÚSES.

Aktualizace NR ÚSES pro celé území ČR byla předběžně rozdělena do dvou etap. Nyní zpracovávaná veřejná zakázka "Aktualizace nadregionálního ÚSES" je první plánovanou etapou a bude dokončena v termínu do června 2010.

V rámci této etapy dojde ke zpřesnění vymezení hranic biocenter zahrnutých do ÚTP NR a R ÚSES (1996) v podobě plánu dle vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a k revizi vymezení os a ochranného pásma biokoridorů NR ÚSES.

Konečné dílo bude tvořit jak mapová, tak i tabulková a textová dokumentace. Základní metodickou příručkou pro zpracovatele zůstává Rukověť projektanta ÚSES (Lów a kol. 1995), resp. Metodické postupy projektování lokálního ÚSES (Maděra, Zimová 2005), ale zpracovatel je dále povinen dodržet doplňující úpravy metodiky. Pro tuto aktualizaci je závazný biotopový přístup a nezbytnými podklady jsou digitální výstupy z mapování přírodních biotopů pro systémy NATURA 2000. Jako podklady pro vymezení budou dále sloužit schválené územní plány obcí a územní plánovací dokumentace krajů. U každé skladebné části bude provedeno terénní šetření (rekognoskace hranic biocenter, ověření významných biotopů, definování ohrožení a rizik, návrh managementu biocenter).

Zákres vymezení hranic bude zpřesněn. Konečné vymezení bude v tištěné podobě zakresleno do ZM 1:10 000. Digitální data však budou zpravidla zpracována v měřítku větším a to s využitím katastrální mapy, ortofota a lesnických map. Hranice biocenter budou probíhat po aktuálních krajinných rozhranních a liniích (lesní okraje, vodní toky, silnice, cesty, atd.).

Atributová tabulka připojená k vektorovým datům bude obsahovat stávající unikátní číslo biocentra (kód), název, rozlohu /ha/ a datum vytvoření hranice.

Doprovodná dokumentace bude zpracována v podobě tabulky (pasportu) a bude obsahovat především následující údaje: analýza aktuálního stavu přírody a krajiny

(reprezentativní biotopy, typy ekosystémů, ekologická stabilita), výčet limitů využití území z hlediska územního plánování a definici potenciálních ohrožení a rizik, slovní popis problematických vedení hranic biocentra a doporučený management.

U biokoridorů bude situace poněkud odlišná a to z toho důvodu, že je tato etapa aktualizace NR ÚSES pouze dočasným předstupněm plánovaného plošného zpřesnění průběhu biokoridorů. Základem revize vymezení os a ochranného pásma NR BK je vytvoření jednotné vektorové vrstvy v měřítku ZM 1:50 000 a to na základě závazně platných územně plánovacích dokumentací krajů (ÚP VÚC, ZÚR) s důrazem na napojení biokoridorů na hranicích krajů. Osy NR biokoridorů budou vymezeny pouze schematicky liniově (pro celé území) a atributová tabulka bude obsahovat stávající unikátní číslo biokoridoru (kód), název, délku osy /km/ a datum revize vymezení.

Doprovodná dokumentace bude zpracována obdobně jako u biocenter, s menšími obsahovými úpravami.

Data získaná z aktualizace NR ÚSES budou zveřejněna na mapovém serveru a zařazena do ISOP AOPK ČR. Databáze ÚSES v rámci ISOP bude zahrnovat nejen data NR ÚSES, ale i data lokálního a regionálního ÚSES na území CHKO. Data budou nejen dálkově přístupná, ale oprávněnými osobami i aktualizovatelná.

Tvorba vrstvy ÚSES za CHKO navazuje na předchozí etapu shromažďování analogových dat a povede k postupné tvorbě jednotné aktualizovatelné databáze a k získání dat poskytovaných pro ÚAP. Kompletních data budou shromážděna do září letošního roku.

Digitalizace (vektORIZACE) dat je zajištěna pracovníky AOPK ČR dle definovaných společných zásad a jednotně nastavené struktury dat. Jsou tedy vektorizována data lokální a regionální úrovně ÚSES v CHKO a primárně je postupováno dle aktuálně platných schválených dokumentací (ÚP, schválený generel ÚSES, ..atd.), což v maximální možné míře znamená úzkou spolupráci s příslušnými obcemi. Na územích nepokrytých platným územním plánem se schváleným ÚSES správa CHKO stávající – většinou generelový - zakres ÚSES zpřesňuje (účelem zpřesnění však není navrhování nových prvků či oprava stávajících chyb). Pokud je v územním plánu metodická chyba ve vymezení ÚSES, ponechá se, ale zároveň se naplní chybová vrstva, kde se bodem zaznačí chyba a krátce se popíše - tato vrstva bude sloužit jako pomůcka při dalších aktualizacích vymezení ÚSES. Zakresluje se do ZM 1:10 000, editace však probíhá v měřítku větším. Mezi atributy zjišťované v rámci shromažďování dat patří hierarchická úroveň, funkčnost a název skladebné části, katastr, plocha (u biocenter, v /ha/), délka (u biokoridorů, v /m/), dále zda zakres je či není schválen v ÚPD, zda byla příslušná skladebná část realizována za pomoci z některého dotačního titulu, dále je krátce popsán současný stav a návrh managementu skladebné části, informace o provedených KPÚ a nechybí ani podklad digitalizace.

AOPK ČR je taktéž zapojena do jednání o zpracování migračních tahů velkých savců do NR ÚSES. V rámci grantu VaV „Vyhodnocení migrační propustnosti krajiny pro velké savce a návrh ochranných a optimalizačních opatření“ je v letošním roce připravován nový podklad pro územní plánování – tzv. „mapa (vrstva) reálných migračních koridorů“, která by měla na základě nálezových dat, lesnatosti území a dalších podkladů vymezit reálné - tzn. fyzicky průchozí a velkými savci využívané migrační koridory.

Dle dosavadní diskuze se zpracovateli projektu existuje obecná shoda o nutnosti zajistit nově vymezeným migračním koridorům dostatečnou ochranu a za optimální formu lze pokládat buď začlenění vybraných migračních koridorů v jejich širším pojetí do aktualizovaných podkladů NR ÚSES zpracovaných pro MŽP a nebo formou přidáním samostatné vrstvy migračních koridorů jako součásti ÚSES.

V letošním roce AOPK ČR vydá informační brožuru o ÚSES pro žadatele z dotačních programů. Cílem tohoto propagačního materiálu je na jedné straně zvýšení povědomí veřejnosti o významu systémů ekologické stability v krajině, přiblížení jejich funkcí zejména v zemědělsky obhospodařované krajině a dále i prezentace vhodných postupů a možností využití krajinných programů při realizaci skladebných částí ÚSES. Materiál je určen zejména potenciálním žadatelům o dotace z finančních programů (obce, města, kraje atd.), ale i široké veřejnosti.